

KULTTUURI-KARATEKA

teksti MAARET LAUNIS kuvat NINNA LINDSTRÖM

Olenko tosiaan liian vanha, mietti menestyssarjaa tuottanut ja kulttuurivientiä ulkomailla tehnyt Pauliina Ståhlberg, 56, kun uutta työtä ei meinannut löytyä. Sitten hän pääsi ammatillisen rakkautensa pariin.

Viime syksynä Madridissa asuessaan Pauliina Ståhlberg pyöräili töihin, ja niin hän tekee myös nykyisessä kotikaupungissaan Helsingissä. Eroakin työmatkoissa on, esimerkiksi se, että kun Helsingissä katsoo työmatkaa taittaessa ihmisiä silmiin, nämä eivät tavallisesti vastaa hymyyn, vaan hämmentyvät.

Jos Pauliina on johonkin elämässään tottunut, niin kulttuurieroihin.

Madridissa Pauliina johti Suomen Madridin-instituuttia, jonka tehtävänä on edistää suomalaisen kulttuurin tuntemusta espanjankielisessä maailmassa. Tammikuussa Pauliina aloitti työt Helsinki Film Festivalin toiminnanjohtajana. Hän vastaa muun muassa Rakkautta & Anarkiaa -tapahtumasta, joka on Suomen suurin elokuvafestivaali.

Tie nykyiseen työhön on ollut kaikkea muuta kuin suora ja selkeä, ja se on kulkenut viiden maanosan halki.

Pois kotisohvan houkutuspiiristä

Yksi selkeä kiintopiste Pauliinan uralla on ollut: rakkaus elokuva ja televisiota kohtaan. Parempaa tapaa jakaa tietoa, tunnetta ja viihdettä ei Pauliinan mielestä ole olemassa.

Koska Pauliinan lapsuudenkodin perhe matkusteli vanhempien työn vuoksi paljon, Pauliinasta oli luontevaa hoitaa myös audiovisuaalisen alan opinnot ulkomailla. Opiskeluharjoittelunsa hän teki Pakistanissa, Karachin

Pauliina Ståhlberg
syntyi diplomaatti-
perheeseen ja vietti
lapsuutensa Tansa-
niassa ja Yhdysvallois-
sa. "Olen asunut
viidellä mantereella,
ja minulle on tärkeää,
että myös lapset
näkevät elämää eri
puolella maailmaa
muutenkin kuin lo-
maillen. Kaikki eivät
elä kuten Suomessa."

kaupungissa. Siellä hän osallistui urdunkielisen saippua-oopperan käsikirjoittamiseen. Suomeen palattuaan Pauliinan ensimmäinen elokuva-alan työ ei liittynyt käsikirjoittamiseen vaan johonkin ihan muuhun: hän työskenteli tuotannossa koiranpissattajana *Routasydän*-elokuvasa vuonna 1993.

- Vuosien varrella olen pelannut varmaan jokaista paikkaa tv-tuotannossa monissa eri maissa, myös ohjaajana ja tuottajana.

Uudessa työssään Pauliina ei tee elokuvia, vaan pyrkii tuomaan ihmisiä elokuvataiteen äärelle. Festivaalijohtajan mielessä on pyörinyt koko kuluneen vuoden tuhannen taalan kysymys: miten saada ihmiset leffateatteriin?

Vaikka vuonna 1988 perustettu Rakkautta & Anarkiaa on tunnettu ja pidetty festivaali, senkin täytyy löytää uusia yleisöjä selvitäkseen.

- Suurin kilpailijamme on kotisohva, ja ymmärrän sen houkutuksen ihan henkilökohtaisestikin.

Liian vanha uranaiseksi?

Rakkautta & Anarkiaa -festivaali järjestetään syksyisin, mutta Pauliinan johtokaudella on aloitettu myös kuukausittaiset Rakkautta & Anarkiaa -illat, joissa esitetään pari ajankohtaista elokuvaa ja keskustellaan niiden teemoista. Keväällä tällaisessa illassa nähtiin *Last Showgirl*-elokuva, jossa pääosan esittää roolityöstään paljon suitsutusta saanut **Pamela Anderson**, takavuosien Baywatch-tähti ja Playboy-malli.

Last showgirl on Pauliinan mielestä esimerkki elokuvan voimasta. Leffa antaa äänen uransa ehtopuolella oleville naisille ja heidän kokemuksilleen.

Aihe tulee lähelle myös 56-vuotiaan Pauliinan omaa elämää.

- Kun Madrid-instituutin johtajuuskausi päättyi viime syksynä, huoli työnsaannista oli hetken aikaa ihan todellinen. Tilanne ei näyttänyt ollenkaan hyvältä.

Pauliina haki kulttuurialan tehtäviä, joihin hän oli kokeuksensa puolesta selvästi ylipätevä. Lannistavinta oli, että kutsua työhaastatteluihin ei kuulunut. Hiljaisuus tuntui masentavalta ja hämmentävältä.

- Mietin, että ei voi olla totta, olenko minä oikeasti tämän ikäisenä naisena liian vanha!

Headhunterit pyysivät Pauliinaa eri tehtäviin ulkomaille, mutta hän kaipasi takaisin Suomeen perheensä luo.

Tuskaiset hetket työhaussa kestivät lopulta joitakin kuukausia. Helpotus koitti, kun Pauliinalle tarjottiin tilaisuutta ryhtyä Helsinki Film Festivalin toiminnanjohtajaksi.

Tutkimusten mukaan työelämässä yli 55-vuotiaisiin

"Karate on opettanut sisua, ja sitä elokuva-alan johdossa tarvitaan."

naisiin kohdistuu ikäsyRJintää enemmän kuin samanikäisiin miehiin. Se on Pauliinan mielestä ironista, sillä viisikymppisenä monella naisella on kokemusta ja näkemystä, ja ruuhkavuosien pahin piikki on jäänyt taa. Pauliinalla on neljä 16-26-vuotiasta lasta.

- Nuorimmat lapseni ovat teini-ikäisiä, ja heillä on omat menonsa. Elän vaihetta, jossa minulla on paljon annettavaa, ja lisäksi energiaa, halua ja aikaa tehdä töitä.

Karppi on kulttuurivientiä

Pauliina on työskennellyt kulttuuriviennin parissa Madridin lisäksi Lontoon instituutissa. Instituutit ovat kulttuurikeskuksia, joiden tarkoitus on tehdä suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa tunnetuksi paikallisille esimerkiksi tapahtumien, taiteen ja viestinnän keinoin.

Eräässä projektissa tamperelaiset nykyiskustaiteilijat järjestivät vauvasirkustyöpajan madridilaisille teiniäideille. Taiteilijoiden kanssa työskentely oli Pauliinalle työn parasta antia, oli kyse sitten nykyiskuksesta, elokuvasta tai vaikka arkkitehtuurista.

- Suomalaiset eri talojen taiteilijat ovat aivan huikeita, ja olen oppinut heiltä yhteisten projektien kautta hirveästi. Nautin siitä, että pystyn tuomaan heitä muun maailman tietoisuuteen.

Elokuva ja tv-sarjat ovat erityisen tehokas tapa viedä Suomea maailmankartalle.

Kerran Pauliina jutteli espanjaa puhuvan pariskunnan kanssa suomalaisesta nordic noirista Madridin-instituutissa. Puhe kääntyi suosittuun *Karppi*-sarjaan, jonka Pauliina on tuottanut. Kun asia kävi ilmi, Uruguayn suurlähettiläiksi paljastunut pariskunta innostui valtavasti ja pyysi päästä yhteiskuvaan Pauliinan kanssa. Karppi oli ilmestyessään Uruguayn katsotuimpia suoratoistopalvelusarjoja.

- Karppi, *Sorjonen, Ivalo*... Tällaisilla suosituilla tv-sarjoilla on Suomen maakuvan kannalta paljon luultua isompi vaikutus. Ei tuolla maailmalla oikein aina edes tiedetä, mikä Suomi on, puhutaanko täällä ruotsia vai puolaa. Taiteen keinoin mielikuvia kielestä ja kulttuurista on mahdollista vahvistaa.

Pauliina uskoo, että kulttuurivienti on omanlaistaan maanpuolustusta. Kun muunmaalaiset tuntevat suomalaista kulttuuria ja arvoja, he myös välittävät Suomesta enemmän.

- Olemme vauras maa, jolla on monin tavoin erikoinen ja kiinnostava kulttuuri. Erityisesti Suomen Natoon liittymisen jälkeen kulttuuristamme oltiin Espanjassa erityisen kiinnostuneita.

Samalla Suomen elokuvateollisuuden tilanne on vaikea.

"Ei maailmalla aina edes tiedetä, puhutaanko täällä ruotsia vai puolaa."

"Suurin kilpailijamme on kotisohva, ja ymmärrän sen houkutuksen ihan henkilökohtaisestikin", leffafestivaalia luotsaava Pauliina sanoo.

Budjetit ovat kireitä, aikaa on ollut tiukkoja ja moni ammattilainen on vaihtamassa paikkaa tai lähdössä ulkomaille. Kun ajat ovat ankeat, tuotantoyhtiöt eivät uskalla ottaa riskejä.

- Jos käsikirjoittajilla ei ole riittävästi rahoitusta eikä aikaa työlleen, suomalaisten lahjakkaiden kirjoittajien potentiaali jää käyttämättä.

Pauliina kertoo, että monilla muilla Euroopan mailla on suoratoistopalvelujen kanssa sopimus, jonka nojalla suoratoistopalvelut ostavat tietyn määrän vaikkapa ranskalaisia tuotantoja vastineeksi siitä, että saavat toimia Ranskassa. Samaa pitäisi Pauliinan mielestä vaatia Suomessa.

Karatesta rakkaus

Vaivattomuus eri kulttuuriympäristöissä toimimiseen tulee Pauliinalle osittain verenperintönä. Hän on diplomaattiperheen lapsi, joka on asunut Afrikassa, Aasiassa, Pohjois-, Keski- ja Etelä-Amerikassa ja Euroopassa.

Jos Pauliinan ikätoverit kapinoivat nuoruudessa liian kovaa kuria vastaan, Pauliinan perheessä asetus oli päinvastainen. Kun Pauliina täytti 18, hän aloitti karaten kapinoidakseen pasifisti-isäänsä vastaan.

Isä ei harrastuksesta liiemmin kauhistunut. Vaikka kapinahenki karisi, karate jäi. Karaten korkeimman vyöarvon eli mustan vyön Pauliina suoritti jo 30 vuotta sitten.

- Karate on opettanut minulle hirveästi sisukkuutta, ja sitä elokuva-alan johdossa todella tarvitaan. En ole luonnostaan urheilullinen, vaan kaikki karatessa oppimani on kovan puurtamisen tulosta.

Kun harrastaa pitkän samaa asiaa, keho muuttuu matkalla. Karaten hienous on Pauliinan mukaan juuri siinä, että aina voi tehdä uudella tavalla. Esimerkiksi ajoittain kivuliaaksi äityvä polvivaiva ei estä Pauliinaa treenaamasta.

- Asioista voi päästä yli ja ohi, kun muokkaa tekemisen tapaa. Tämä on ollut tosi tärkeä opetus eri kulttuureissa työskennellessä. Olen tehnyt töitä esimerkiksi Kuubassa, Englannissa ja Afganistanissa, ja jollei ole valmis etsimään vaihtoehtoisia polkuja toimia eri tilanteissa erilaisten ihmisten kanssa, tie nousee nopeasti pystyyn. Kyse on tavallaan luovuudesta.

Karatetunneilla on tapahtunut muutakin käänteentekevää. Kun Pauliina alkoi suorittaa mustaa vyötä, sensei nimesi Pauliinan pariksi muuan Ilkka Tikkasen. Vyökokeissa sensei nimeää parit sen perusteella, että he tuovat toisistaan parhaat puolet esiin ja mahdollistavat näin toistensa kehittymisen.

Mustan vyön suorittaminen tarkoitti lähes päivittäistä treenaamista yli puolen vuoden ajan, ja lopulta molemmat osapuolet saivat vyönsä.

Kului melkein kymmenen vuotta, ja Pauliina tapasi parinsa uudelleen. Syntyi suhde, jota seurasi avioliitto ja perheen perustaminen. Molemmat harrastavat karatea edelleen.

- Puolisoni on insinööri, hyvin erilaisista piireistä kuin minä. Sekin on karatessa mahtavaa. Että tapaa ihmisiä, joihin ei muuten ikinä törmäisi, ja oppii toimimaan heidän kanssaan. Siitä nykyisessä työssänikin on kysymys. ☺